

Ljósmyndir 1935-1970

Bjarni Benediktsson – Sigríður Björnsdóttir – Kårby – Svíþjóð – Barbo Gustafsson

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360

Ljósmyndir

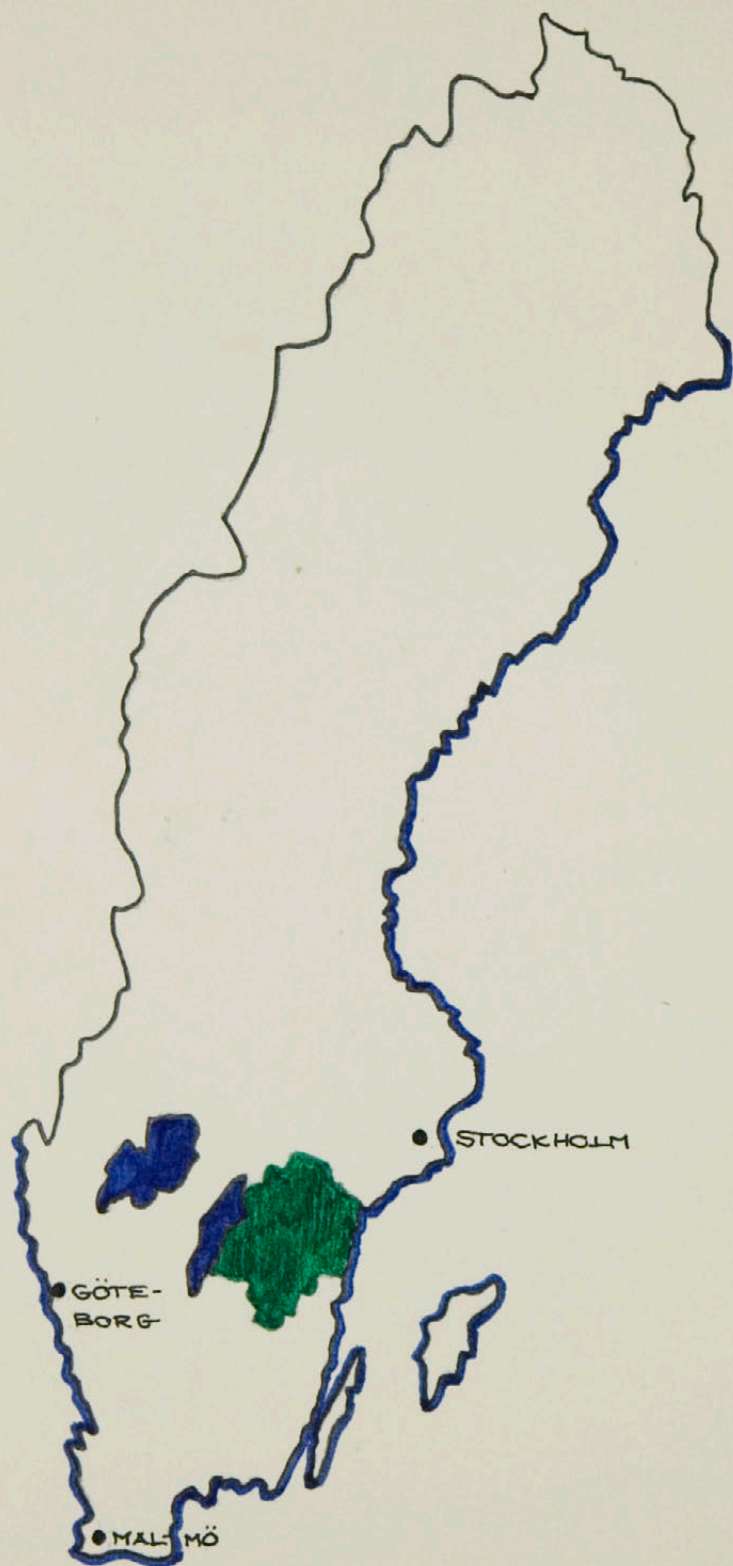
Askja 7-10, Myndaalbúm

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Einkaskjalasafn Bjarna Benediktssonar © Borgarskjalasafn Reykjavíkur

STATSMINISTER
DR BJARNI BENEDIKTSSON
KÅRBY DEN 26 OKT 1966

ÖSTERGÖTLAND

KÅRBY EGENDOM, FORNÅSA. ÖSTERGÖTLANDS LÄN.

Areal.

Åker	138 har	
Kult. betesmark	12 "	
Övr. betesmark	17 "	
Övrig mark	3 "	summa 170 har.

Jordart: Mellanlera - lättlera.

Grödor år 1966.

Höstvete	48 har	
Vårvete	21 "	
Korn	13 "	
Havre	19 "	
Kokärter	7 "	
Fodermärgkål	2 "	
Vallfoderväxter	28 "	summa 138 har.

Nötkreatur 26.10.66. Låglandsras.

Stamtjur	1	
Övr. livtjurar	8	
Mjölkkor	46	
Betäckta kvigor	13	(ber. kalva dec-66)
Kvigor o kvigkalv	56	
Slakttjurar	20	summa 144 st.

Mjölkproduktion, m-tal senaste 9 åren:

5 677 kg mjölk x 4,2 % fett = 242 kg smörfett.

VI FLÖG TILL ISLAND

ETT AVLÄGSET LAND. Fjäreran, oätkomligt, arktiskt kylligt med fria vidder och hisnande bergstoppar. Ett trädöst land, ett annorlunda land... Ungefär så levde Island i min fantasi. Där fanns också ett sagans land, Snorres land, där sagan levde på folkets läppar. Sagan om bragder och stordåd, om farande vikingar men också mörka skuggor från blodshämnd och holmgång.

Hur många gånger har jag inte önskat att få fara dit! Tittat på kartan och mätt avståndet, slagit i tidtabeller och tagit reda på restider och kostnader. Och för två år sen stod jag med biljetterna i handen, fast resan den gången inte kunde bli av. Men när Nordiska rådets trettonde session blev förlagd till Reykjavik och min make Einar var en av delegaterna, då blev resan verklighet. Vad brydde jag mig om att det var mitt i vintern, att "alla människor" ansåg att till Island ska man resa på sommaren och att själva svenske ambassadören i Reykjavik i brev till mig förkunnade att februari var sämsta tänkbara tid att resa till Island. Reste jag inte nu, så kom jag säkert aldrig dit!

DEN TOLFTE FEBRUARI klockan tolv lyfte Flugfélagss stora chartrade plan från Arlanda. Det var 68 personer ombord, delegaterna är bara 16, men det var sakkunniga och sekreterare, pressmän, radiofolk och observatörer. Och så var vi tre fruar utan särskild funktion. Det var ett stort och spännande äventyr och jag hängde med näsan mot det lilla fönstret och såg det mellansvenska landskapet djupt därnere. Funderade över vem som bodde i den lilla gården, kanske var det någon CKF-kamrat som just började middagsdisken. Vågarna löpte raka, men en liten bäck vindlade fram. Och så mycket skog det fanns! Vilka bygger

var det vi flög fram över, nej det kunde jag inte räkna ut, inte förrän Vänerns vida vattenspegel låg där som en blåskimrande sidenmatta. Skogar igen, skog och små samhällen, en och annan öppen slätt, men till sist bara stor-skogen, mil efter mil. De lustigt mjuka kullarna på norska sidan, var det istidsälvarna som formade dem? Och var det Glomma därnere, vad trodde Einar? Nej, det visste han inte. Och så plötsligt vita, ogenomträngliga snömoln, som stängde sikten. Som kom mig att motvilligt vända mig från fönstret och ägna mig åt de kulinariska läckerheter som de isländska flygvärdinnorna dukade fram på det lilla uppfällbara bordet framför mig. Så plötsligt klart väder igen, revor i molnhavet under oss med vita branta bergstoppar, Norges fjäll långt därnere och till sist havet, grönbått med små vita bräm.

En resa med solen, så lustigt att den inte gick ned utan att det var ljust så länge! Då visste jag inte att vi skulle flytta tillbaka klockan två timmar när vi kom fram, att min svenska klocka var sju, men den isländska bara fem!

SJU TIMMARS FLYGRESA, något förlängd genom pilotens sväng över den nya lilla vulkanön Surtsey, som lockade alla resenärer till fönstergluggarna. Det är bara lite över två år sedan den fräsande steg upp ur havet, men den har hunnit bli 1500 meter bred och 2100 meter lång. Och högsta punkten över havet är 173 meter. Det glödde ur kratern och de glödande lavaströmmarna rann som rödgula bäckar ner i havet, som tog emot dem med ett fräsande vitt moln av vattenånga. En oförglömlig syn!

Reykjaviks flygfält ligger där plötsligt, på något underligt sätt mitt inne i staden. En bister vind sveper in över landningstrappan, när vi stiger ut, lite omtumlade, för luften över Surtsey var grovig och orolig. Solkraften blåst ner

vänliga människor. Pressfotograferna svärmar kring statsministern och andra högt uppsatta och själv stirrar jag med storögd beundran på den verkliga vikingen i sällskapet, som med uppknäppt vit skjorta och flaxande kavaj travar runt med kamerorna dinglande på magen. En skara unga flickor tittar skrattlystet välkomnande mot resenärerna, och utanför stationsbyggnaden trängs

Fru Barbro Gustafsson, Kårby, skildrar här en vinterresa till Island, ett land som man egentligen skall gästa bara på sommaren, enligt de flestas åsikt. Men artikelförfattaren fann att sagoön i Nordatlanten kan fångsla en besökare även när kung Bore regerar.

bussar och privatbilar under glatt tutande. Vaskorna langas in i ett stort berg längst bak i bussen, vid bergets fot på sista bänken sitter talmännen Thapper och Cassel sida vid sida, Bertil Ohlin, den svenska delegationens ordförande, och Gustaf Petrén, dess sekreterare, mönstrar in skaran som ska bo på Hotell Saga och signalerar klart. Snart står vi i den stora vestibulen och luften är full av nordiska språk, av finska, norska, danska, svenska och isländska. Och skandinaviska, skulle jag kunnat tillägga, det språk som islänningarna talade

SJÁLVA REYKJAVÍK gjorde ett förbryllande intryck. Staden är utbredd över en stor yta

och någon enhetlig bebyggelse kan man inte tala om. Många av husen är byggda av korrugerad plåt och målade i diverse färger. Det fanns röda hus med knallgröna tak och det fanns skära och gråa och gula, och taken hade utformats på ett högst individuellt sätt. På senare tid har man börjat bygga höghus, och de såg ut ungefär som våra. Man har nämligen startat en cementfabrik, man gör cement av lavagrus. Men naturen bestod en magnifik kulliss av mörka fjällbranter med vita snöskrevor ovanför havets grönbå yta.

I universitetets aula öppnades Nordiska rådets trettonde session av presidenten professor Bertil Ohlin och till president för det kommande året valdes islänningen Sigurdur Bjarnason. Hans hälsningsord till oss som kommit på vindarnas vingar i Nordatlantens mörkaste tid klingade varmt välkomnande ut över den stora skaran, och bakom honom stod de fem nordiska fanorna på vakt med den isländska i mitten. Det kom telegram från Islands president Asgeir Asgeirsson, och så följde upprop av alla delegaterna, som var placerade efter bokstavsordning och inte efter nationalitet. Sen följde många och långa utskottssammanträden och plenarmöten, men eftersom jag ville se så mycket som möjligt av Reykjavik och omgivningarna, så gick det inte att avlyssna ens debatten om Öresundsbron, något som annars hade varit mycket intressant.

med oss, ett slags försvenskad danska, om uttrycket tillåtes. Taxichaufförerna använde förresten inget språk alls, de pekade på siffrorna i en tabell ut vad resan kostade. Och vart man skulle resa, det talade flickan i receptionen om för dem, om det var något invecklat. Att komma tillbaka till Saga var inga svårigheter. En intressant sak med Hotell Saga var att det var byggt av Islands bönder. Det var ett stort modernt komplex på åtta våningar, och från restaurangen allra högst upp hade man en underbar utsikt över hela Reykjavik.

ISLAND, hu vad det låter kall! Ja man här hemma i Sverige. Det var inte alls kallt. Det var bara första dagen som var frostig och klar, kanske bortåt -10 grader. Då gick solen upp klockan 9 borta vid kullen med de stora flatrunda tornen som liknade bunkers men som hade en mycket fredligare användning: de var nämligen magasin för vattnet från de varma källorna, som svarar för 80 proc. av uppvärmningen i Reykjavik. Den enda dagen var klar, sen mulnade det och söndagsutflykten gick i snö, som nere vid kusten var regnblandad men uppe på fjället drev som yrsnö över vägen. Sen kom regnet. På kvällen ösregnade det och sen var det som min vän Dora sa: "Fråga inte hur vädret blir, man vet hur det är nu men inte i nästa ögonblick". Nej, det var nog så riktigt, ena stunden kanske solen sken, men nästa kom regnet. Eller dimman.

Nej, Island var inte som namnet låter. Det tunna snötäcket var knappast rent och vitt här på sydvästkusten, det var smutsigt av sand och lavagrus, och efter regnet så låg marken där brungrå eller gråsvart. Vattenpölar i stans utkanter var legio, och gummistövlar och trenchcoat var en mycket mer praktisk klädsel än pälsmössa och läderstövlar, men det kunde man ju inte ana sig till hemma i Sverige.

DET ÄR MÅNGA som glömer bort Island när man här hemma i Sverige talar om Norden. Många som inte riktigt förstår vad ett land, som ligger halvvägs till Amerika har för gemensamt med oss. Tillåt mig citera några ord av Islands statsminister Bjarni Benediktsson ur en artikel "Saga i atomåldern": "Da jeg var ung og tenkte på Islands stilling i verden tvivlede jeg på, om det nordiske samarbejde virkelig havde betydning for mit land. Nu da jeg fået mine gråe hår må jeg spørge, om Island overhovedet kunne leve som selvstændig stat utan dette samarbejde med vore nordiske brodre folk..."

Det är kanske just detta man förvånas över, att ett så litet land kan existera. 180 000 invånare, därav halva befolkningen i Reykjavik. Men den starka viljan till att leva som en fri och självständig nation har sina rötter långt tillbaka i tiden. År 930 räknar man som det år då Alltinget, världens äldsta lagstiftande församling, grundades vid Tingvellir. Då möttes man ute i det fria och den platsen, Allmannagjá, har blivit islänningarnas nationalhelgedom.

DET NUVARANDE ALLTINGET har 60 ledamöter, 20 i övre och 40 i nedre avdelningen, och av det har Självtändighetspartiet (h) 24, Framstegspartiet, som motsvarar vårt centerparti och på isländska heter Framsóknarflokkurinn, 19, medan de övriga 17 delas av socialdemokraterna och kommunisterna.

Regeringen består av höger och socialdemokrater.

Vi flög till Island... Rubriken säger också något om vad det moderna kommunikationsmedlet betyder. Den färd, som med forna dagars vikingaskepp tog veckor, den tog för oss sju timmar. Island ligger långt ute i den stora Atlantiska oceanen, men vägen till de nordiska brödrarfolken har krympt och med det krympande avståndet må också förståelsen och samhörigheten växa sig till större.

BARBRO GUSTAFSSON

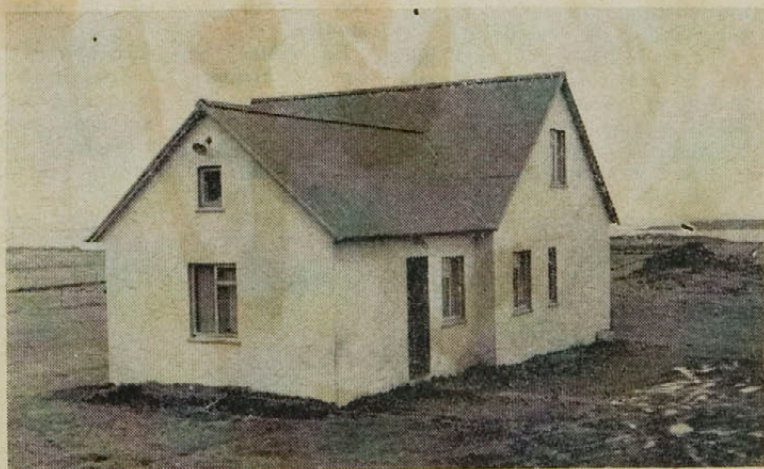

Budkarle

TILL SVERIGES KVINNOR

Skolbarnen i Ljösafooss är samlade i matsalen med sin unga lärarinna vid bordändan.

Bondgård i Mosfellssveit. Vid gaveln kommer varmvattenledningen från de heta källorna.

BARBRO PÅ ISLAND:

Husmor får varmvatten från källan

Det är alltid mycket man vill uppleva när man kommer till ett främmande land, men på min önskelista för Island stod det främst tre ting. Det första var en högmässa ute i någon liten landsbygdskyrka, det andra var att få komma till en skola ute i glesbygden och det tredje att komma till en bondgård. Nu blir sällan saker och ting som man tänkt sig, och även om de här önskningarna blev annor-

lunda uppfyllda så innebar det inte någon besvikelse.

Att komma till en kyrka ute på landsbygden visade sig inte så lätt. Svenska ambassaden i Reykjavik meddelade före avresan på min förfrågan, att man inte hade gudstjänst regelbundet varje söndag ute i landsbygdskyrkorna på grund av det fåtaliga besökarantalet. Men det skulle bli barn gudstjänst i den lilla sockenkyrkan vid Lågafell i Mosfellssveit c:a 15 km från Reykjavik på söndagen klockan 2.

Men när söndagen kom, så ordnades det en utfärd, den enda under hela resan för övrigt, till den lilla staden Hveragerdi med sina växthus och varma källor samt till Tingvellir och Allmannagjá, där det isländska alltinget samlades första gången redan på 900-talet. Den 16-mila resan tog över 5 timar, och när vi kom tillbaka till Reykjavik, var klockan redan över 2. Dessbättre hade jag tagit reda på att det var gudstjänst i den vackra nybyggda kyrkan mitt emot vårt hotell, och jag kom dit just som predikan började. Även om man inte förstår något av det isländska språket, så kunde jag följa med psalmerna i min nya isländska psalmbok. Man sjöng inte som hos oss bara några verser utan hela psalmerna, och kyrkokören, klädd i långa ljusblå dräkter, ledde sången från sin plats på läktaren vid ena sidan av altaret. Att ritualen skiljer sig från vår märkte jag förstås, och sen jag kom hem, har jag försökt stava mig igenom de olika växlingarna under kyrkoåret.

Efter högmässan blev det barn dop, man bar fram en dopfunt och ställde framför altaret. Det blev en ljus högtidsstund, alldeles som i våra svenska kyrkor, och den lille islänningen höll sig tyst och lugn och prövade inte sina röstresurser, där han låg på sin mors arm.

Senare fick jag höra hur svårt det var att koma in i en kyrka vid någon annan tid än på söndagen. Det var många av de utländska gästerna som velat se både denna kyrka och Domkyrkan, men de var stängda. För min egen del tycker jag aldrig att en kort rundtur i en kyrka med förevisande av alla dess sevärdheter går

upp mot att få sitta i kyrkbänken och vara en del av en menighet.

En egendomlig tillfällighet gjorde att jag också kom in i Domkyrkan. Det var bara någon timme före avfärden sista dagen, och jag hade efter slutad packning tagit bil ner till stan för att bese Alltinget. Domkyrkan ligger alldeles bredvid, och just som bilen stannade upptäckte jag att ytterdörrarna var öppna. Jag frågade chauffören varför, men det kunde han inte förklara så jag förstod det, och så gick jag dit. Jag hörde psalmsången ute i vapenhuset, och när jag försiktigt öppnade dörren såg jag att det var en jordfästning. Jag stod kvar därnere vid dörren, jag vet inte hur länge och hörde orgeln brusa och prästen tala långt därframme. Allting annat sjönk undan i den andaktsfulla stillheten härinne. —"Led milda ljus i dunkel, dimfylld värld...". Orden var isländska men melodien var densamma, och den tonade inom mig när jag ett par timar senare såg solen lysa på molnhavet, som låg som en dimma mellan oss och jorden...

Jag fick senare höra, att det var en storman från Reykjavik, som vigdes till sista vilan, och att sorghögtiden sänts i radio. Många av gästerna hade i uppbrottstimen lyssnat till sändningen på sina hotellrum.

Den lilla isländska sockenkyrkan kom jag aldrig till, men jag fick uppleva två av livets stora högtider i kyrkans hägn: den ljusa förväntansfyllda vid livsvägens början och det stora allvaret vid livets slut.

Men till en skola ute på landsbygden kom jag tack vare min goda vän Dóra Guðbjartsdóttir. Hennes äldsta dotter var lärarinna i en skola vid Ljósafoss vid Tingvallavatn, och en dag i veckan, på

tisdag, gick det att fara med buss och komma tillbaka samma dag. Resan tog två timmar, och jag skulle nog aldrig vågat att köra bil själv, det var stora gropar och hål i vägen och annat som vi också kan uppleva i tjällossningen.

Skolan låg nära en stor kraftstation, och därifrån kom en del av eleverna, men de som kom från glesbygden, bodde kvar i internat. Den var gemensam för tre kommuner med sammanlagt 500 invånare, de båda minsta Tingvallasveit och Grafningur svarade för vardera 60-70 och Grimsnes för de övriga. Vi kom fram alldeles lagom för att bli bjudna på middag. Det var en trevlig matsal i källaren och vi fick fårkorv och hästkött med stuvad potatis och efteråt sago-grynsoppa med socker och kanel. Det var mycket gott! Dukade av gjorde barnen själva, och sen fick jag följa med dem och se var de bodde. Det var trevliga rum för tre med över och undersängar och radio hade man från en central inom skolan.

Man heter förnamnet

Den manlige läraren vid skolan, som var föreståndare, var gift och bodde med sin familj i en lägenhet i skolhuset. Han hette Bódvur Stefansson och hans maka Svava Eyvindsdóttir. Man behåller nämligen alltid sitt flicknamn som gift i Island. "Jag heter inte Vigdis Finnbogadóttir, jag är Finnbogs dotter och jag heter Vigdis", förklarade den unga studentska som var med som reseledare vid vår söndagsutflykt. Man heter alltså förnamnet och man står i telefonkatalogen efter förnamn inte efter efternamn!

Den tredje lärarinnan vid skolan var gift, hennes man arbetade vid kraftstationen, så hon bodde inte på skolan, men Doras dotter hade ett litet trevligt rum där.

Man börjar skolan vid 7 års ålder och här bildade 7-8-9-åringarna en grupp, som gick i skolan en vecka, och sedan var hemma 2 veckor. Gruppen på 10-14-åringar bodde på skolan 2 veckor och vistades hemma 1 vecka, och terminerna var 20 sept.-20 dec. och 7 jan.-20 maj. Man läser danska som första främmande språk och därefter engelska. Jag fick vara med om en lektion i danska, dvs. man hade ännu inte börjat läsa utan man lyssnade bara på språket. Jag ägnade svenska folkets aversion mot danska en stilla tanke, tänk om man kunde få en lite positivare inställning till att förstå sina grannar!

Uppsats om Sverige

Det var förresten väldigt roligt när jag vid mitt besök på museet träffade saman med några småpojkar i 12-14-årsåldern. Först var de som pojkar i allmänhet mot en äldre främmande tant, de tittade på varandra och fnittrade förläget, men sen ville de förklara en hel del om föremål, som jag inte förstod mig på, och de använde både danska och engelska och gester.

Att vår kung heter Gustaf Adolf

och att vår svenska flagga är gul och blå, det visste barnen i Ljósafors skola, precis som de kände till de andra nordiska ländernas flaggor. De fick en svensk bordsflagga till skolan och en liten miniatyrflagga, den senare tänkte läraren ge den elev till pris som skrev den bästa uppsatsen om Sverige. Jag berättade lite för dem om jordbruket och gården här hemma, och tänker skicka dem några färgbilder från arbetet här. Jag fick nämligen se färgbilder på både blommor och fåglar för att jag skulle få se lite av växtlivet, och barnen ropade ut namnen både på maskros och gräsand och allt det andra. Några svenska vykort blev en liten avskedshälsning till barnen i bussen, och vi fick sällskap med på hemvägen.

Jorden ger varmvatten

Besöket i bondgården blev inte precis som jag tänkt mig, det blev en mycket kort och hastig visit. Men den vänliga husmodern lät mig se både finrummet med radiogrammofon och köket med köksbjörn och rostfri diskbänk. Maskinen var i gång i tvättstugan, den var rymlig och ljus och största skillnaden från en svensk tvättstuga var, att här kom varmvattnet in genom ett litet rör utifrån! Och det röret kom från huvudledningen, som gick förbi uppe vid vägen, den stora ledningen från de varma källorna till Reykjavik, som till stor del värms upp och får sitt varmvatten från jordens innandömen.

Men det är den totala frånvaron av träd som gör det största intrycket. Att det inte finns några skogar och inga barrträd på Island, det vet de flesta människor, men det finns ju heller inga lövträd. Tänk bort alla träd i våra trädgårdar vid villor och gårdar här i Sverige om ni kan! Även om det på vintern inte finns några löv på träden så tecknar sig ju grenverkets silhuett mot himlen....

Besök på ålderdomshem

På min önskelista stod också besök på ett ålderdomshem, men det måste förläggas till Reykjavik helt enkelt därför att det knappast finns någon annanstans än i städerna. Det var en imponerande stor byggnad och det hette Hafresta och var byggt för gamla sjömän av lotterimedel. Men eftersom staten nu lämnar stöd, så tar man emot även andra än sjömän. Av de 197 gästerna fanns 44 på sjukavdelningen och bristen på kronikerhem är lika besvärande på Island som här i Sverige. Man måste vara 65 år för att komma in och medelåldern var 78 år. Giftna par hade rum med sovalkov och jag fick titta in och hälsa på ett gammalt par. Det var pyntat och fint, man får ha sina egna möbler med sig och även andra saker, så här stod barn och barnbarn och tittade ut ur fotoramarna bredvid en rad andra prydnadssaker alldeles som i en svensk pensionärslägenhet. Hos en annan gammal dam stod det en norsk liten flagga, ett minne från en resa till Norge, och jag var glad att jag hade kvar en svensk bordsflagga

att lämna som minne till det stora vackra dagrummet.

I källaren fanns en stor hobbylokal, där den mest omhuldade selsättningen var att knyta nät och andra tillbehör till fisket. I det stora köket hade kocken just klarat av middagen. Det var rovor, kokta i bitar och fårkött, och jag beklagade verkligen att jag inte kunde ta emot deras vänliga inbjudan och smaka.

Jag önskade att jag haft mycket tid! Tid att stanna, att sitta hos dessa människor, som tittade så undrande på mig med sina levnadsvisa ögon. Jag skulle velat sitta i kretsen och lyssnat till berättelser om år som gått, om tider som farit. Om färder på de stora haven, om sillfiske och valfångst. Men också om kvinnornas vardag, om barn som vuxit upp och nu dragit ut i stora världen...

Barbro Gustafsson

Smutsgrå får ger Island en Skira, vita schalar i spetsmönster stickas glest av fin, ospunnen ull

— Från G-P:s utsände medarbetare —

När man skall resa till ett främmande land får man alltid en massa råd om vad man skall köpa. »På Island skall man köpa fårskinn», säger en. »Silver skall man köpa, det är billigt», säger en annan. »Du anar inte så ljuvliga schalar min kusin hade med sig från Island», säger en tredje, och man riktigt hör på rösten hur vackra de var, hur mjuka och lätta.

Vad man köper med sig hem är ju beroende av vars och ens tycke och smak, men ett lands hemslöjd säger så mycket om det landets särart, att de tingen därför blir dubbelt värdefulla.

I den isländska hemslöjden är ullen det dominerande materialet. Får har funnits där ända sedan vikingatiden, och i dag räknar man med att fårstammen uppgår till omkring 800.000 djur. Att Island fått släppa till namnet till flera stickade plagg har vi väl inte kunnat undgå att märka, många av de tjocka ibland nästan knälånga tröjor, som suttit på våra svenska ungdomar har gått under namnet islandströjor.

Inte diktens vita får

Isländska färger, det är naturfärgen på ullen, och de finns i en skala från vitaste vitt till gråsvart. Man förundras allra mest över att det finns något så vitt, när man ser ett litet smutsgrått får förskräckt rusa över vägen eller den stora hjorden beta i fjällslutningen. I den sparsamma snön skymtar marken i brungrått och gråsvart och de betande fåren går i samma färg och har mycket lite gemensamt med de vita får, betande

på arkadiskt sköna ängar, som brukar besjungas i dikten. Men hela färgskalan från gråsvart och gråbrunt tonad fram till ljusaste grått och vitt kan man leta fram ur ullen.

Till de allra skiraste vita schalarna har man den finaste ullen och den stickas ospunnen. Schalarna stickas i gles spetsstickning antingen helvita eller också med bård eller kant i svart grått och brunt. De fann tydligen många köpare under Nordiska Rådets dagar, många damer uppträdde med en sådan schal över axlarna och flera herrar anförtrodde mig, att de packat ner en schal som gäva åt den hemmavarande frun.

Stickningen utföres av damer både ute på landet och i staden, detsamma gäller för alla stickade plagg. Det är inte svårt att få stickerskor, många många hemmafruar vill gärna ha arbete. Arbetsslönen för en stickad tröja är cirka 35 svenska kronor (200—300 isländska).

Än går spinnrocken

Numera använder man sig även av maskinspunnen ull, det finns tre stora fabriker i landet. Visserligen finns det ännu kvinnor, som kan spinna, men det är mest äldre kvinnor bosatta

ute på landsbygden. De spinner så mycket de hinner med, men det räcker inte. Den isländska spinnrocken hade lite annorlunda utseende än vår, hjulet satt liksom mitt på själva rocken med spinnvinge och spole rakt ovanför.

I de vävda filtarna och schalarna hade man använt sig av naturfärgerna i olika kombinationer med mycket vackert resultat. Man bara förvånades över att det finns så många nyanser i grått och brunt. Och vilken härlig kvalitet, mjuka och lätta men ändå varma.

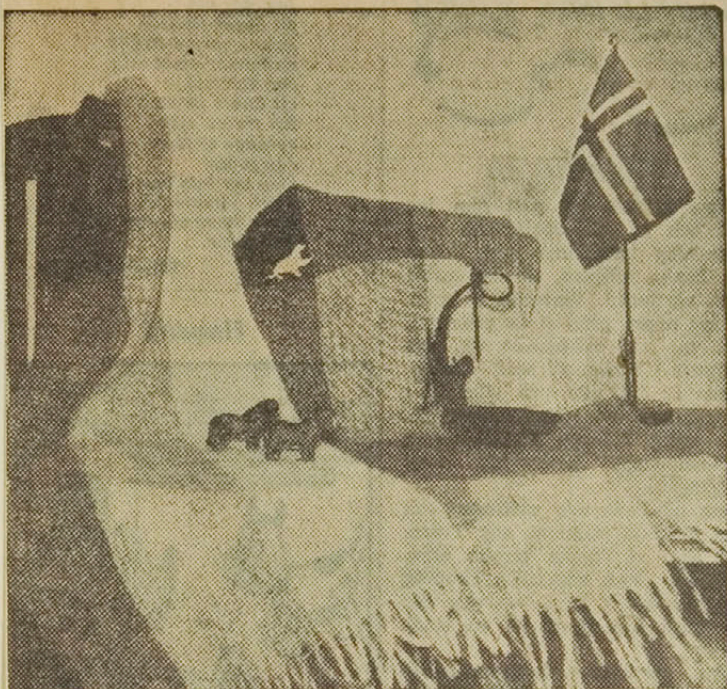
Valbensfigurer

I hemslöjdsföreningsaffären hittade jag också små trevliga hästar i olivfärgad keramik, en utmärkt souvenir. Av valben fanns det små utskurna figurer att fästa på jackan eller klänningen. De var vita, påminde om elfenben och var så vackra att jag i hastigheten inte räknade ut att det blev ganska många svenska kronor för den lilla saken. Samma sak råkade jag ut för några dagar senare, när jag fastnade för en liten lampa av järn, en exakt kopia av dem jag sett på Islands museum och som använts i de isländska hemmen i forna dagar. Den var väl inte direkt vacker, men den väckte ens fantasi till liv, och man kunde så lätt föreställa sig hur den hängt på väggen i det låga torvhuset och hur husmodern fyllt den med olja när vintertvällen stod mörk.

Ovanlig knypeldyna

På Islands museum var det bland mycket annat två föremål som fängade mitt intresse. Det ena var en vävstol, men den

exklusiv hemslöjd

I de vävda filtarna har naturfärger använts i vackra kombinationer från ljusaste vitt hela färgskalan till gråbrunt och svart. Från hemslöjdsföreningen: en valbensfigur, keramikhästar och en liten järnlampa gjord efter gammal modell.

var inte alls lik vanliga svenska utan påminde mer om dem man använder vid flamskvävning, fast den var mycket mycket större. Det andra var en knyppeldyna. Det var inte rund eller oval utan hade rektangulär form med mönstret fäst på längden och längst ned dinglede tre ensamma knyppelpinnar. Det fanns inte bara en dyna, det fanns prov på knyppling också i en monter, ett slags breda bårder med alagreckliknande mönster i ylle, avsedd för folkdräkten. På museets folkdräkt fanns de med, men däremot inte på dem jag såg i bruk. Tydligt har denna slöjdart kommit ur bruk.

Folkdräkten bärs

Islands folkdräkt har däremot inget gemensamt med färgtonerna i landets främsta materialullen. Dräkten är svart, på museet fanns både vardagsdräkt och högtidsdräkt men alldeles som här i Sverige är det mest högtidsdräkten som numera användes, och då är materialet oftast siden. Det fanns rätt många variationer på utsmyckningen av det svarta livet, ibland var det guldblommor broderade direkt på tyget och ibland var det tyll med guldblommor. Vackra silversmycken satt på ett bälte om midjan, och till den allra finaste högtidsdräkten hörde också ett diadem för den vita slöjliknande huvudbonanden. Men den svarta mössan med

lång svart tofs, sammanhållen av en långsmal silverhölja, var vanligare som huvudbonad. Jag såg flera äldre kvinnor i folkdräkt ute på staden en lördags-eftermiddag.

Silversmyckena från folkdräkten har tagits upp och omarbetats för olika ändamål. Det är ett vackert filigransarbete, men om de är särskilt billiga vet jag inte. Men det är väl knappast för att få saker billigt, som man köper med sig olika föremål från ett främmande land. Det är för att ha något som påminner om det landets egenart och ingenstans finner man det mer koncentrerat än i landets hemslöjd.

Barbro Gustafsson.